

Får Hu beholde Ma?

Kinas president Hu Jintao håper at Ma Ying-jeou kan fortsette som Taiwans president.

Av Stein Tønnesson UTENRIKSANALYSE

Veivalg: Tsai Ing-wen (bildet) puster Ma Ying-jeou i nakken. Hennes mer ambivalente forhold til Kina skaper bekymring i Beijing. □Foto: SCANPIX

Lederne i Beijing vil følge engstelig med nå i helgen, når velgerne i Kinas største demokrati går til urnene. Taiwan (Republikken Kina) har vært et lyspunkt i en tid med problemer i kinesisk utenrikspolitikk. Mens president Hu Jintao har hatt store besvær med flere av Kinas naboland, har forbindelsene over Taiwan-stredet vært i rask og positiv utvikling.

Kinas Kommunistiske Parti og den taiwanske presidenten Ma Ying-jeous nasjonalistparti Kuomintang (KMT) mener begge at Taiwan er kinesisk. I dagens verden, hvor konfliktene mellom kommunisme og kapitalisme er mer

eller mindre utvisket, er det en enighet som teller. Alternativet som spøker i krokene, er et uavhengig Taiwan.

Hu har ikke lagt skjul på at han ønsker at Ma får fortsette, og det samme er blitt mer enn antydnet av Obama-administrasjonen i USA. Det hjelper ikke at Mas motkandidat fra Det demokratiske fremskrittspartiet (DPP), Tsai Ing-wen, er en moderat og sentrumsorientert politiker. Hun vil ikke erklære Taiwan uavhengig, men skape en taiwansk konsensus.

I mangt og mye ligner hun på Ma. De er av ulikt kjønn og hun er fem år yngre (56), men begge er velstående jurister med doktorgrader fra vestlige eliteuniversiteter, Ma fra Harvard, Tsai fra London School of Economics. Hu stoler likevel ikke på Tsai. Kina mistenker henne for å være en ulv i fåreklær, og liker fremfor alt ikke partiet hennes. DPP arbeidet i mange år for Taiwans uavhengighet.

Spørsmålet er om de 18 millioner taiwanske velgerne bryr seg om hva Beijing og Washington mener. De vet hvor avhengig Taiwans økonomi er blitt av handel med og investeringer i Fastlands-Kina. Store taiwanske bedrifter har sponset flybilletter hjem for sine ansatte på fastlandet, så de kan få stemt på Ma. Likevel har Tsai pustet Ma i nakken på de siste meningsmålingene.

De fleste treffer nok sitt valg på et innenrikspolitisk grunnlag. Tsai vil utjevne de sosiale urettferdighetene hun mener at Ma har skapt. Arbeidere som trues av konkurransen fra fastlandet vil trolig stemme på henne. Mange vil foretrekke den som danser minst etter Beijings og Washingtons pipe. Ingen liker å høre fra andre hvem de skal stemme på. Det er nok grunnen til at Ma har bedt Beijing la være med å uttrykke sin støtte.

Et åpent spørsmål er dessuten hvem den tredje kandidaten, James Soong fra Folket først-partiet, vil stjele stemmer fra. Han har en viss appell både hos Taiwans blå (KMT) og grønne (DPP) velgere, men de fleste tror han vil ta flest stemmer fra Mas blå.

Hvis Tsai blir valgt, vil ikke bare Ma, men også Hu tape ansikt. Hans posisjon og ettermæle kan bli svekket foran Kommunistpartiets partikongress i oktober, som skal velge Hus etterfølger Xi Jinping og de andre medlemmene av nimanns-utvalget som styrer 22 prosent av menneskeheten. Den skjulte maktkampen som lenge har pågått i Beijing, kan bli påvirket hvis tilhengerne av et fremtidig samlet Kina lider politisk nederlag i Taiwan.

Likevel er det liten grunn til å tro at det kommer noen ny Taiwan-krise av samme type som i 1954, 1958 eller 1995–96. Den sikkerhetspolitiske situasjonen er radikalt anderledes.

Det gikk først for alvor opp for meg da jeg besøkte Taiwan i fjor, i forbindelse med 100-årsdagen for opprøret mot det kinesiske keiserdømmet. Den 10. oktober fikk jeg overvære en storstilt, gammeldags militærparade i Taipei. Kontrasten var stor mellom fremvisningen av all slags sofistikerte våpen i gaten og i luften over oss, og det jeg hadde fått høre dagen før. Da hadde jeg nemlig besøkt et nedlagt militært festningsanlegg. Det var bygd i 1980-årene, med lange tunneler i fjellet og skjulte kanonstillinger. Hensikten var å forhindre invasjon.

Hvorfor er et så nytt anlegg allerede nedlagt, spurte jeg. Svaret var at en landgangsoperasjon ikke lenger er noen realistisk mulighet. Enhver tenkbar krig om Taiwan vil være overstått lenge før det blir aktuelt å gå i land. Den blir avgjort i luften. Alt vil bero på om Kina avfyrer tilstrekkelig mange av sine 1100-1200 mellomdistanseraketter til å ødelegge Taiwans økonomi, eller om USA er villig og i stand til å ødelegge rakettenes før de rammer sitt mål. Hvis ikke, vil Taiwan utvilsomt overgi seg. Dette virker logisk.

Det betyr da etter alt å dømme at Taiwan kommer til å overgi seg hvis det blir krig i Taiwanstredet. For det er ytterst lite trolig at USA går til krig for Taiwan. Alt i 1976 uttalte USAs daværende utenriksminister Henry Kissinger: «For oss å gå til krig mot et anerkjent land, hvor vi har en ambassadør, på vegne av noe vi anerkjenner som en del av det samme landet, ville være absurd.»

Stein Tønnesson er forsker ved
Institutt for fredsforskning (Prio).

Publisert 13. januar 2012